

**21-02-2019**

## **Beleving van een Landsmeerse dominee in Kerkelijk Limburg, 1963**

Aan de Raad der Gereformeerde Gemeente  
SITTARD-GREVENBICHT Rechtsopvolger van de  
Gereformeerde Kerk Sittard  
E-MAIL scriba@pggbu.nl

Aan het Bisdom ROERMONDE-MAIL  
bisdom-roermond.nl februari 2019  
Is een stukje lokale historie van de GK  
Sittard, samen met bisdom Roermond. 1963  
Hoog-, Zeer-, Wel- en gewoon Eerw  
aarde Dames en Heren,

Mag ik me even voorstellen: nu 89 jaar oud, was ik in mijn jongere jaren -[geboren te Rotterdam, zwaar gewond door het Duitse bombardement van 14 mei 1940 - (ik verloor er o.a. mijn linker hand, mijn moeder en mijn broer door), puber te Breda, student Th. H. Kampen], achtereenvolgens gereformeerd predikant te Midwolda {Old}, Landsmeer, Nunspeet, Bleiswijk en 's Gravenhage-Escamp. [In delen van de GKN of daarbuiten, stond ik bekend als "de dominee met die haak."]

Na een druk kerkelijk en maatschappelijk leven, vestigden wij ons -(uitgerust met enkele ere-lidmaatschappen, waaronder het Ridderschap O-N.), in de woonplaats van een dochter. Waar wij de afwisseling van kerkelijke en sociale bezigheden tot voor kort verdund en in afnemende mate voortzetten. Al met al een boeiende loopbaan.

Na mijzelf aldus even uit het duister naar voren gehaald te hebben, het volgende: Als oudere bezie en overdenk je soms je leven tot dusver. Daarbij komen bepaalde gebeurtenissen en ervaringen weer specifiek naar boven. Daarvan is het bijgevoegde er één. Historisch misschien niet zo belangrijk,

maar voor de historische kleur, dunkt mij, juist wel van enig gewicht. Het maakt het hele gebeuren zo menselijk, ontroerend en vrolijk!

Hoe kwam ik heel van Landsmeer boven Amsterdam op de kansel van Sittard terecht? Als ik mij na 55 jaar goed herinner, logeerde ik bij een van oorsprong Landsmeerse familie, op wier voorstel ik voor een zondag in Sittard was genodigd. En waar ik toen ook gelogeed heb. Wat ik daar bij u beleefde was merkwaardig en grappig, maar is nergens meer terug te vinden. Ik besloot, om het in dichtvorm op eigentijdse wijze te vereeuwigen. De poëtische waarde mag betwijfeld worden. Maar ik probeer meer zaken aan dichtvorm prijs te geven, om zó het onderdeel "woordbekwaamheid" van het predikantschap zolang mogelijk te behouden.

Het verhaal is dus wel degelijk historisch, maar tegelijk enigszins poëtisch, met hier en daar enkele overdrijvingen.

Dat van de natte ogen van de kerkenraadsleden lijkt zeker overdreven, maar dat is het juist niet. De [toen nog allemaal] heren waren behoorlijk aangedaan. En ik denk nóg, dat dit op het moment zelf terecht was.

Graag doe ik u na 55 jaar deze maaksels toekomen. In de hoop dat ook u er samen enig plezier aan kunt beleven.

J v.W.



Beleving van een Landsmeerse dominee in Kerkelijk Limburg, 1963

Zelf werkte ik in Landsmeer, ver van "de ware leer", zoals nog druk in Sittard werd beleden; die heilige Róómse, door gereformeerden zwaar bestreden,- {en omgekeerd}.

Men had mij naar dat zuiden toe genood, uit daar de gereforméerde enclave, voor tweemaal een preekbeurt, om hen 's morgens aan de Schrift en 's middags, aan Calvijn te laven.

Ik moest er voor naar een noodkerk komen. Want heus-, {en je kunt het zo gek niet dromen}:het echte gebouw was juist verbrand. = {Men staarde verbijsterd in as, langs de kant}. 18.08.1963

Hoe kwamen ze snel van deze brandboel af? 't Benodigde geld rende er niet in draf&.Hoe stoer-Calvijns men er ook was in 't werk, men bestond er slechts als: "hulpbehoevende kerk",

gesteund vanuit het ganse land. - Zo bleven ze daar Reformatorisch in stand

Toen ik daarom het noodgebouw betrad, trof ik er mensen aan: de wangen vrijwel nat !

Want hulp komt nooit zo één, twee, drie. Zo gaat het hierbeneden nie(t).

Toch kwam hulp behoorlijk snel: Gods Geest trok aan de kerkenbel!

Was het toevallig, of besteld: kermis in Sittard-, met veel lawijt? Rooms en kwamen aangesnel; hier raakten ze hun zorgen kwijt.

En tussen al hun feesten door, trokken hun beuzen een lichtend spoor. =De bisschop had daarvoor een fijne neus; en weldra klonk daarom zijn leus:

"Laat onder 't uitgebreide dollen, wat centjes de andere kant uitrollen;niet slechts naar de eigen exploitantjes, ook naar Gods gereformeerde klantjes.

Na jullie vrolijk reldel-dellen, kunnen zij hun puinhoop-kerk herstellen." =Des bisschops woorden vonden weerklank.

En bij de gereformeerden: grote dank!

"En bij de gereformeerden: grote dank&.." O ja

? Dan ken je gereformeerden niet !

Die weten tijdens grootse dingen, nog droeve klachten rond te zingen:

Toen dominee de kerk betrad, trof hij een club:

met wangen nat!'t Was van die Paap een rijk idee.

Maar hier hielp hij hen toch niet mee.

Niet dat zij nog moesten leren, een gulle gift

te accepteren,maar kermisgeld ?? geïnd op straat-!?,

nog wel op zondag ?? 'n Goed christen weet,

dat dit niet gaat!Een protestant heeft steeds

geleerd: kermis moet so wie só geweerd.

Dat los vermaak, gedrenkt in bier,is pure zonde,

punt!- Zo geldt dat hier.

Zo straalt 't ook van hun wangen af. Dat van de

bisschop: voelt als maf en struikelblok voor

heiligheid. Dat ver ons van de hemel leidt.

Dominee, argeloos de kerk ingetogen,dacht: "hoe onderscheid ik hier waarheid van logen?

En graag, heel graag: een beetje snel! Want de

'broeders' zijn aardig van slag en onwel."Hij

pakte hen, waar 't hem 't trefzekerste was: hun

Catechismus, klaar als glas.

"Mag ik vragen: hoe is 't bij u gesteld? De

Catechismus, wordt dié nog bij u geteld?" (\*\*)

De Heidelberger? - ja, dat is een boek van

gewicht; voor zuiver geloof een bron van goed

zicht.

Ik gooide 't er daarom maar in met een

plons:"Wat vraagt het gebod omtrent de sabbat van

ons? Antwoord: (Stippeltje, stippeltje, rombom.

) En "dat ik op de rustdag trouw naar Gods

gemeente kom."

Zie dan doorgaans nú, ginds langs de lange

kerkelaan, de Rooms-en-hier zondags, veeltalig

vroeg, ter kerke gaan.[Toen in de jaren "60 nog

wèl, nog nèt !!]Daar aan vast vraagt het gebod op

luide toon: "dat ik er aan de armen christelijke

hulp betoon."

En zie hen daar dan nu eens bezig: voor jullie

geld bijeen te garen. Dat je anders in geen jaren

lukt, om 't zelf bijeen te sparen!

En niets in dit vroom boekje schrijft dwáze dingen voor. Zulk kulgedoe stoot deze dag alleen maar uit zijn spoor:  
"Niet dit, niet dát! Maar wat voor fijns dan eigenlijk wèl?" Wie zijn daar al niet door gesprongen, vanuit hun "vrome" vel!  
Eén ding is juist zo aardig; de zondag volop waardig: "géén behoeftig medemens krenken / maar zoiets als een collecte-voor-hem gul bedenken."  
= Ons Zondagse leven, volgens eeuwenoud gegeven. =

Conclusie, lieve mensen: Niet de bisschop is dus verkeerd. Die katholieke leider besliste: beslist GEREFORMEERD !

In het kerkje klonk een lange, diepe zucht. Want iedereen, ja iedereen was grotelijks opgelucht. Men erkende bovendien: "we hebben het allemaal verkeerd gezien."

(\*\*) Opgesteld 1573, door o.a. prof. Caspar Ölbaum en Zacharias Bär

Wat de straatcollecte heeft opgebracht, is mij nooit verteld. Ik ben uitgenodigd bij de inwijding van de nieuwe kerk-, maar was verhinderd: midden in de werkweek, afstand, kosten.

Een jaar of wat later. met mijn gezin op de camping in Susteren, 21.05.1967 heb ik de zondagse dienst weer een keer waargenomen. Mijn kinderen weten het nog, nu rond de 60 alle drie: met zomerbroek en juchtlerschoenen onder mijn toga, hoog boven de gemeente verheven.  
Jelke van Wattum, vdmOud-Beijerland, januari 2019

Historie/Monica Bosman, 21-02-2019

Bron: historisch archief van [www.protestants-sittard.nl](http://www.protestants-sittard.nl),  
Nieuwsid: 3528, Subitem: 157.